

RABGUZİ'NİN KISASÜ'L ENBIYASININ TAHRAN NÜSHASI

Ali CİN*

ÖZET

Rabguzi'nin *Kıyasü'l Enbiya* adlı eseri Harezmi Türkçesinin önemli eserlerinden biridir. Türklük dünyası tarafından büyük bir ilgi görmüş olan eserin, günümüzde birçok nüshası mevcuttur. Rabguzi'nin *Kıyasü'l Enbiya*'sının günümüze değin dokuz nüshası tespit edilmiştir. Bu nüshalara Tahran Üniversitesi Kütüphanesindeki yeni bir nüshayı da eklemek gerekir. Bu çalışmada, İran'ın Tahran Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'nde bulunan nüsha, K. Grønbech'in 1948 yılında tıpkıbasım olarak yayınladığı Londra nüshasının ilk varakları ile son varak karşılaştırılarak sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Harezmi Türkçesi, Kıyasü'l Enbiya, Rabguzi, Türk Dili.

THE TAHRAN COPY OF RABGUZİ'S "TALES OF THE PROPHETS"

ABSTRACT

Rabguzi's "Tales of the Prophets" is the one of the important work in Harezmi Turkish dialect. There plenty copies of this study to be of interest to Turkish world. There are nine copies of this work known to exist. The copy new founded in Tahran University Central Library (İran) ought to be added to these existed variants. In this article the copy from Tahran University Central Library and the first three and the last pages of the London facsimile copy of Rabguzi's "Tales of the Prophets" published by Grønbech in 1948 presented in comparative way.

Key Words: Harezmi Turkish, Tales of the Prophets, Rabguzi, Turkish language.

*Yrd. Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi, alicin@akdeniz.edu.tr

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/1 Winter 2010*

Bilindiği üzere XIII. yüzyıldan itibaren Harezmi ve Sirderya bölgesinde Oğuz ve Kıpçak yerli ağızlarının etkisi altında gelişen Türkçeye Harezmi Türkçesi diyoruz. Harezmi Türkçesinin önemli eserlerinden biri *Rabguzi'nin Kısasü'l-Enbiya* adlı eseridir. Türklük dünyası tarafından büyük bir ilgi görmüş olan eserin, günümüzde birçok nüshaları mevcuttur. Eser üzerinde yabancı ve yerli Türkologlar tarafından makale ve kitap boyutunda bazı çalışmalar yapılmıştır. Eser üzerindeki ilk çalışmayı 1859 yılında *İlminskiy* yapmıştır. *İlminskiy*, *Kısasü'l-Enbiya*'nın *Petersburg* ve *Kazan*'daki nüshalarını karşılaştırarak *Kısas-ı Rabguzî* adıyla *Kazan*'da yayımlamıştır. Bu çalışmadan sonra, *Şemsüddin Hüseyin*, *Katanov*, *Melioranskiy*, *Gulam Hasan Arifgan*, *Abdurrahim Fitret*, *Malov* gibi bazı bilim adamları eser üzerinde çalışmalar yapmıştır. Türkiye'de eser üzerine kapsamlı çalışmayı iki cilt olarak *Aysu Ata* yapmıştır¹. *Ata*'nın çalışması, *K. Grønbech*'in 1948 yılında tıpkıbasım olarak yayınladığı *Londra* nüshasına dayanmaktadır. *Ata* yapmış olduğu hacimli çalışmada, beş başlık altında dokuz nüsha tespit etmiştir². Bu nüshaların dışında bugün elimizde yeni bir nüsha daha bulunmaktadır. Bu nüsha, *İran*'nın *Tahran Üniversitesi Merkez Kütüphanesi*'nde 2132 numarada kayıtlıdır. Eserin yazarı, 2v5- 2v7'de geçtiği üzere “bu kitabı tüzgen ta'at (2v6) yolında ma'siyet yabanın kezgen az azukluğ *üküş*³ yazukluğ Ribat Garbuk (2v7) *Kaşısı Burhan Oğlu Nâsır* uruğı settera'l-lâhu ‘aybehu” *Rabguzî*'dir. Eserin ilk birkaç varacağı ile son varacağı 15,16 satır, diğer varakları ise 19 satırdan oluşmaktadır. Eserin cildi bozuk, şirazesini dağılmış, varak kenarları yıpranmış ve yer yer tamir görmüştür. Eserin başlıklarında kırmızı, genelinde ise siyah mürekkep kullanılmıştır. Eserin bir kısmı şikeste (bozuk) ta'lik, bir kısmı ise nesih hat ile istinsah edilmiştir.

Eser 1v'den besmele ile başlar. (1v1) bi'smi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm (1v2) sansız ḥamd u şenalar ve sakıksız *telim ögdiler*⁴ ol *izimüz*⁵ *azze ve celle* kudreti birle (1v3) *bizlerni*⁶ âdemi yaratı⁷ yılkı kara yaratmadı “ḳavluḥü ta'âlâ: veleḳad kerremnâ benî âdeme ve ḥamelnâḥüm (1v4) fi'lberri ve'lbaḥri”⁸ yana âdemi yaratmışda keḳin

¹ Aysu Ata, *Kısasü'l-Enbiya I (Giriş-Metin-Tıpkıbasım); Kısasü'l-Enbiya II Dizin*, TDK Yayınları, Ankara 1997.

² age. s. XIX-XX

³ köp...

⁴ köp şükrler

⁵ teḳriḳa

⁶ bizni

⁷ yaratdı

⁸ İsra/70

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/1 Winter 2010*

fa'zlı keremi birle *bizni*⁹ er yarattı¹⁰ (1v5) tişi yaratmadı “kavlühü ta'ālā: li'r-ricāli 'aleyhinne dereceten”¹¹ ve ta'kı *bizni*¹² arıg yolğa köndürüp (1v6) hidāyet birle ağırlap *yawuz yoldın küdezdi*¹³ “kavlühü ta'ālā: ve inne hāzā şıratan müstaķimen (1v7) fettebi' ūhu velā tet'ciu's-sebil”¹⁴ *anda keğin*¹⁵ kağim ihsanı birle¹⁶ biz za'iflarğa Muħammed Muştafāni *sallallahü aleyh ve alā* (1v8) *elihī ve sellim yalafaç iddi*¹⁷ “kavlühü ta'ālā: lekad cāeküm rasülün min enfüsiküm”¹⁸ ve ta'kı biz muñluğlarını (1v9) Muħammed Mustafāka ümmet kılıp *eđin ümmetlerdin yēgrek tēdi*¹⁹ “kavlühü ta'ālā: küntüm ħayra (1v10) ümmet uħricet linnāsi”²⁰ *bu munca kerametlerde keğin kamuğ tunlıglarda bizni körklükrek* (1v11) *yarattı*²¹ “kavlühü ta'ālā: ve şavvereküm fe aħsene şuvereküm ve'l-ħamdüli'l-lāhī 'ālā mā uħfeniküm (1v12) ferabbi feni' m e'l-mevlā”²² durūd ve taħıyyāt salat u salevat ol kün sözlük kutluğ yüzlük “le 'amrük”²³ (1v13) tatlıg (levlake lemā ħalektü'l-eflak)²⁴ cevācılıg “sübħane'l-lezī esrā”²⁵ (1v14) muti' zikri refi' ümmetga şefi' “va'l-lahu ya'simūke mine'n-nāsi”²⁶ yarıklılıg “ve inneke le'ālā ħuluğun 'azīm”²⁷ (1r1) kılıklılıg “velā temşi fi'l-'arzi mereħan”²⁸ uluklılıg “ve izā se'eleke 'ibād ī 'annī fe feinnī (1r2) ħarıb”²⁹ ħıtābiliğ “ve emme's-sā'ile felā tenhar”³⁰ 'itabiliğ “mā zāga'l-başra ve mā tağa”³¹ himmetliğ (1r3) “fekāne ħābe ħavseyni fe ednā”³² rif'atlıg “velesevfe yu'tike rabbūke feterzā”³³ (1r4) şefa'atlıg “et-tā'ibüne'l-'ābidüne'l-ħamīdüne”³⁴

⁹ bizlerni¹⁰ yarattı¹¹ Bakara/228¹² bizlerni¹³ yaman yoldın kutqardı¹⁴ Enam/153¹⁵ andın soñ¹⁶ birlen¹⁷ Muħammed Muştafāni peygamber yiberdi¹⁸ Tev/128¹⁹ kılıp ...dın artuk kıldı.²⁰ Ali İmran/110²¹ ...lardın soñ barça cānılıglardın bizni (12) ...kavlühü...²² Muhammed/ 64²³ Hicr 15/22²⁴ Hadis, Acluni, Keşfü'l-Hafa 2/164²⁵ İsra/17/1²⁶ Maide/64²⁷ Kalem/4²⁸ İsra/37²⁹ Bakara/186³⁰ Duha/1³¹ Necm/17³² Necm/10³³ Duha/5

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/1 Winter 2010

ümmetliĝ “ve min e’l-leyli feteheccedü (1r5) ve bihî nâfileten”³⁵ namazlıĝ “feevhâ ilâ ‘abdihi mâ evhâ”³⁶ rif’atlıĝ “lâ ahasâ şenâ’ en ‘aleyk”³⁷ (1r6) niyâzlıĝ “kamü’l-leyli illâ kalilen”³⁸ kabuşluĝ “uqtulu’l-müşrikine min-ħayşü veced tümühüm”³⁹ (1r7) toķuşluĝ “li ilâfi kureyşin”⁴⁰ kadaşşlıĝ “eşşâbirine ve’s-şâdiķine”⁴¹ kuldaşlıĝ “veci’ nâ bike (1r8)‘ alâ hâ’ülâ’i şehiden”⁴² şehâdatlıĝ “asâ en yettebi’ ke rabbüke”⁴³ sa’âdetliĝ “ve a’büd rabbüke”⁴⁴ (1r9) ‘ibâdetliĝ “şehrü ramażâne’l-lezî ünzile fihi’l-ķur’an”⁴⁵ âyetliĝ “iķterebeti’s-sâ’ati (1r10) ve’nşakķa’l-ķamer”⁴⁶ şââdetliĝ “innâ erselnâke şâhiden ve mübeşşiran”⁴⁷ beşaretliĝ enbiyalar (1r11) kadaşı aşfiyalar kıdvesi Muħammed Muştafâ şallallahü ‘aleyh ve ‘alâ elihî vesellem Muştafâ ‘aleyhi’s-selâm

(1r12) Dîn şeri’at râyetini ‘âlî kulĝan⁴⁸ Muştafâ

Küfr ü zulmet tuĝlarını yerge çalĝan Muştafâ

(1r13) Ol ata birle atasını arķutup ümmet üçün

*Yalbarıp*⁴⁹ ħaķdın şefa’at *satıĝını* alĝan Muştafâ

(1r14) Ķavmî ‘idet kötrümedin kökke aĝĝan⁵⁰ ol ‘îsâ

*Ümmetniĝ kađĝusındın*⁵¹ yerde kalĝan Muştafâ

(1r15) Ol kıyâmet kün şefa’atniĝ ķurını *ķuşanıp*⁵²

Yalnayu turĝan yelindin ‘âşî *kulĝan*⁵³ Muştafâ

(2v1)Ol yigirmi üç yıl emgep körmedin tün *uķusun*⁵⁴

³⁴ Tevbe/5

³⁵ İsrâ/79

³⁶ Necm/10

³⁷ Tevbe/5

³⁸ Müzzemmil/2

³⁹ Hicr/99

⁴⁰ Kureyş/1

⁴¹ Ali İmran/17

⁴² Nahl/89

⁴³ İsrâ/79

⁴⁴ Hicr/99

⁴⁵ Bakara 185

⁴⁶ Kamer/1

⁴⁷ Feth/8

⁴⁸ kulĝan

⁴⁹ yalbarıp

⁵⁰ aĝĝan

⁵¹ ünnetiĝa buluşuban yerde...

⁵² ķurşaban

⁵³ yulĝan

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/1 Winter 2010*

‘ Āşi ümmet yazuğun haqda qolğan Muştafā

(2v2)safçılar mi‘ rāc tüninde beytü’l-mağdisğa *yetişip*⁵⁵

bir cemā‘ at öteryürde başçı bolğan Muştafā

(2v3) iner erken Muştafāni ündep⁵⁶ *iletken*⁵⁷ Cebra ‘īl

yoqlayurda Cebra ‘īlni yolda salğan Muştafā

(2v4) üküş anıg selām tört işge toquz hatunığa ikki ‘ammıke seyyidü’l-eşbāb ehl-i (2v5) cennet teşr bölük oğlanlarınğa ve sellim teslimā kesirā Amma ba’d bu kitābnı tüzgen ta’āt (2v6) yolında ma‘siyet yabanın kezgen az azuqluğ *üküş*⁵⁸ yazuqluğ Ribat Garbük (2v7) Qazısı Burhan Oğlu Nāsır uruğı settera’l-lāhu ‘aybehu ve *rahm-sibih*⁵⁹ andağ aytur peykimüz (2v8) emir-i ecel tācü’l-emr o muhibbü’l ‘ulemā peykler *uruğı yigit uluğ*⁶⁰ atlıg (2v9) qutluğ arıg zātliğ *edgü*⁶¹ kılıqlıg İslām yarıklıg mev‘ül sinliğ müselmān dīnliğ ādemiler inancı mü‘minler (2v10) küvenci *himmeti* odız ‘aqlı teniz begimüz Nāsire’d-dīn Toq Buğadın sāniha’l-lāhu ‘alā dīni’l-İslām

(2v11) Aşlı moğol erken körün

İslām üçün tutdı beqa

boldı resūlnüñ ümmeti

(2v13) tā‘ at qılur tün kündüzün

eltür sabaq Muşhaf baqa

qur‘ān oqımaq ‘ādeti

(2v14) tesbih ayurda hoşlanıp

ınçıklanur yaşı aqa

işitilse qur‘ān āyeti

(2v15) erdemleri yawlaq telim

öz sözleyür⁶² sözni uqa

artuq yaraqlıg⁶³ sīreti

⁵⁴ uyqu

⁵⁵ kelip

⁵⁶ indep

⁵⁷ eltken...

⁵⁸ köp...

⁵⁹ ve nevvire qalbehu...

⁶⁰ uluğı

⁶¹ yahşı

⁶² sözlenür

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/1 Winter 2010*

(3r1) rabdın ‘ aṭā bolup aṇa

ḥaḳ bermiṣi ḳutluklıḡa

körklüg şıfatlıḡ şūreti

(3r2) ezgü ḳılıḡlık birle yörüyip

dost ḳazḡanur düşmān yıḳa

arслан meṇizlik *şūleti*

(3r3) kündüz oḳır tünle ḳopar

ṭā‘ at ḳılur kirip

artar ḳamuḡdın ḥürmeti

(3r4) yaşı kiçig boyı uluḡ

zātı arıḡ Beg Tok Buḡa

(3r5) iṇlemesün yüz yaşasun

bolup muṭī‘ mevlāsınḡa

tariḡ yeti yüz *toḳuz yılda*⁶⁴ (3r6) it yılınıḡ evvelinde bu ḳışsa bitildi⁶⁵ peḡamber ve ḳışşalarınḡa beḡāyet raḡbetim bar tegme (3r7) yerde ol *kitāb bitilür tegme kim erse dabulur*⁶⁶ ammā ba‘ zısı saḳīm⁶⁷ ve ba‘ zısı nā-müstakīm (3r8) bir ançası mükerrer bir ançası mu‘ teber birazınıḡ⁶⁸ sözleri kesük birazınıḡ⁶⁹ maḳşūdları (3r9) eksük emdi seniḡ dehüṇdin ḳıḡḡan ḳavlüṇdin⁷⁰ aḡḡan kitāb ma seniḡ ‘ ibāret ma (3r10) seniḡ bolup bizge⁷¹ ḳışāsü'l-enbiyā bolsa oḳımaḡḡa⁷² kereklik bitimekge⁷³ yaraḡlık bolḡay (3r11) erdi tēp iltimās yā yanlıḡ işāret boldı neçe⁷⁴ ma özimizni ol işke lāyık ol ‘ amelge (3r12) muvāfiḳ ermedin⁷⁵ bilmiş erken özini aḡırlap nefsin saḳlamış bolup *uḡur bolsun* (3r13) *tēp bu aḡır işke uḡradımız idī*⁷⁶ ‘ azze ve celledin tamām

⁶³ çıraklıḡ

⁶⁴ ...yēti yüz toḳuzda...

⁶⁵ ...evvelinde ḳāşid yetildi kim...

⁶⁶ ...ol kitābet taplur ammā...

⁶⁷ müstakīm

⁶⁸ birevleriniḡ

⁶⁹ birevleriniḡ

⁷⁰ ḳalemüṇdin

⁷¹ birge

⁷² oḳuḡluḡa

⁷³ oḳumaḡḡa

⁷⁴ egerçi

⁷⁵ ermesin

⁷⁶ bu aḡır işke yüz evürdüḡ Teṇri...

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/1 Winter 2010*

bolğuğa⁷⁷ tevfiķ tilep kitāb (3r14) başladımız⁷⁸ munda maķşūd yalawıçlar⁷⁹ kışşası erdi velikin ādemdin burunraķ yaratıl (3r15) ğanlardın başladımız⁸⁰ fāyidesi artuķraķ bolğay ol fāyidedin tegen artuķraķ⁸¹ bolğay (3v1) tēp tertīb ūze yaratılğanlardın āğāz kıldımız erteklige oņgay bolsun isteklige (3v2) batraķ bolsun tēp⁸² kışāsü'l-enbiyā at berdimiz⁸³ va'llāhu'l-muvaffaķ li'l-etmāmı ve hüve li'l-in'āmı ve'l-ikrām (3v3) ķāle'n-nebiyyi 'aleyhi's-selām: “ħayran 'indallahu” “künt kenzen maħfiyen” “ħalaķtü'l-ħalku li-yerbahu 'alel-erbaħu 'aleyhim”⁸⁴ (3v4) Muħammed Muştafā 'aleyhi's-selām andağ aytur idi 'azze ve celle yarlıķadı (3v5) men bir kızlenç⁸⁵ genc erdim meniņ teņriliķim *bilküci kim erse yok*⁸⁶ erdi ħalāyık yarattım mendin (3v6) asığ alsunlar *anıņ ūçün men anlardın*⁸⁷ asığ alayın tēyü yaratmadım tēdi

Eserin sonunda bir varak eksiktir. 394v1'de takip kelimesi “za'if” biçiminde geçmektedir. Eserin son varağının eksik olması dolayısıyla eserin istinsahıyla ilgili bilgilere ulaşılamamıştır.

Eserin sonu ū ū şekildedir:

(394v1) ma'nisi ol *bolur kim boynağular raħmetdin*⁸⁸ nevmid boldı köņliņe (394v2) *yaķmadı öfkelendi*⁸⁹ örü ķoptı muşhafını yerge çaldı ađaķı astın bastı *varaķlarını* (394v3) *kes kes kıldı*⁹⁰ cabbārin 'anid ķorķutursın uşal cabbār men-men tēp aydı kaçan (394v4) kıyāmet küni teņrini körseņ yezid meni yüzdi yırttı pāre pāre kıldı tēp (394v5) ayğıl tēdi ey müselmānlar resül 'aleyhi's-selām uruğları ūzre bu zulum cefālar (394v6) keçti soruğusuz ķalğay tēmegil te'hir bolğay taķşir bolmağay ihmāl bolğay (394v7) i' māl keçmegey “velā taħsebenna'l-lāhe yuħıbbü'l-lāhu ğāfilen 'ammā ya'melü'z-zālimün allahu ta'āl”⁹¹ (394v8) yarlıķar bizni zālimler zulumdın ğafil tēyübilmeğil köz tutğıl ef'ālğa sezā a' mālğa (394v9) cezā bolğusu vaķt

⁷⁷ bolğunca

⁷⁸ başladuķ

⁷⁹ peyğamberler kışşaları

⁸⁰ yaratğanlar bar ūçün andın başlasaķ fāyidesi

⁸¹ körseler yaķşıraķ bolğay

⁸² āğāz kılduķ izlegen bat tapķay işitken bat bilgey tēp

⁸³ at berdik

⁸⁴ Hadis, Acluni, C.II, s.132

⁸⁵ yaşurun

⁸⁶ ħiç kim kim bilmez erdi

⁸⁷ alsunlar tēp men alardın

⁸⁸ ...bolur tegme küç kılğan boynağı raħmetdin...

⁸⁹ ...yaķmadı yana açtı ol āyet oķ çıktı ūçünçide açtı erse öwkelelep...

⁹⁰ evraķlarını pāre pāre kıldı yełge biraķtı bu ū'ri aytu başladı. ū'ri (...)

Ma'nisi ol bolur: sen meni cabbārin...

⁹¹ İbrahim/42

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/1 Winter 2010*

kelsün heybet bisâti yazılsun evvelin âhırın halkı yığılsun (394v10) “maḥşere’z-zâlimüne yevme’l-ḳıyâmeti kemeşeli’l-lezi” yarın uluğ künde küç tegürgen māl alğan (394v11) dād bermegen zâlimler ḳarınçḳa meñizlik aḳaḳ astında inçükleri raḥm sünüklerge (394v13) zaḥmlar teğgüsi “küllü laḥmin” tēyip “bi’l-ḥarâmi fe’nnârü ülâ bihî ḥarâm”⁹² birle semürgen etler sünükleri (394v4) yaḳılğusu “ev ye’külüne fi-butūnihim illâ nâr”⁹³ öksüzler mālın yegenlerin köz (394v15) ḳulaḳlarındın ağız burunlarındın ot yalınlar çıkğusu mü’minler ḥaremiḡe ḥıyânet (394v16) közin baḡğanlar zinâ ve livâṭat ḳılğanlar ‘azâb ve ‘ukûbet faẓîhat bolğuları...

Eser bu kısım ile birlikte sona erer. Londra nüshasında eser bir varak daha devam eder. Muhtemelen, eser tamir görürken ya da buna benzer bir sebeple son varağı kaybolmuştur.

SONUÇ

Türkçenin tarihî lehçelerine ait bu tür nüshalara her geçen gün yenileri eklenmektedir. Tahran nüshası, sondan bir varak eksiktir. Nüsha okunaklı olup imla, ses ve şekil özellikleri bakımından Londra nüshasından bazı farklılıklar göstermektedir. Ancak bu farklılıklara, karşılaştırması yapılan birkaç varak üzerinden ulaşılmıştır. Eserin tamamı üzerinden bir karşılaştırma yapılmamıştır. Tahran nüshasıyla mukayese ettiğimiz Londra nüshasının farklılıkları, dipnotlarda gösterilmiştir. Dikkat çekici bazı nüsha farklılıkları şunlardır: Londra nüshasında birinci çokluk şahısta 3r4’te *at berdük* ve 3r3’te *âğâz kılduḳ* şeklinde geçen yapılar, Tahran nüshasında birinci çokluk şahısta 3v2’de *at berdimiz* ve 3v1’de *âğâz kıldımız* biçiminde geçmektedir. Yine 394v3’te *pâre pâre kıldı* yerine *kes kes kıldı* biçiminde bir kullanım oldukça dikkat çekicidir. Türkiye Türkçesinde bugün *yalvar-* biçiminde kullandığımız kelime, Londra nüshasında *yalwar-* ve *yalbar-* biçimlerinde geçerken Tahran nüshasında bizim karşılaştırdığımız varaklarda *yalfâr-* biçiminde geçmektedir. Londra nüshasında *çok* anlamındaki *üküş* yerine *köp* kullanılmıştır. Ancak Londra nüshasının diğer varaklarında *üküş* kelimesi de kullanılmıştır. Tahran nüshasında 1v6 da *kurtarmak* anlamında *küdez-* fiilini kullanırken, Londra nüshasında *ḳutḳar-* fiili kullanılmıştır. Ancak *küdez-* fiili, Londra nüshasının diğer varaklarında iki kez geçmektedir. Bazı farklılıklarını ortaya koymaya çalıştığımız Tahran nüshasında bulunan özellikler, bize Tahran nüshasının en az Londra nüshası kadar eski olduğunu göstermektedir. *Kısasü’l-Enbiya*’nın Tahran nüshası, eser üzerinde bundan sonra yapılacak çalışmalarda, özellikle tenkitli

⁹² Hadis, Ali el-Muttaki, *Kenzü’l-Umma*, Cilt 6., s.189.

⁹³ Bakara/174

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/1 Winter 2010*

bir metin çalışmasında dikkate alınabilecek bir nüsha olarak görülmektedir.

KAYNAKÇA

- ATA, Aysu, **Kısasü'l-Enbiya I (Giriş-Metin-Tıpkıbasım); Kısasü'l-Enbiya II Dizin**, TDK Yayınları, Ankara 1997.
- HACIYEVA, Naile, Rabguzi'nin Kısasü'l Enbiya Eserinin Bakü Yazması, **Türk Dili**, S.514, Ekim 1994, s.292-296.
- ENVER, Seyyid Abdullah, **Fihrist-i Nash Hattî**, Kitabhane-i Millî İran, Tahran 1379.
- AYDIN, Şadi, **İran Kütüphaneleri Türkçe Yazmalar Kataloğu**, Timaş Yayınları, İstanbul 2008.